

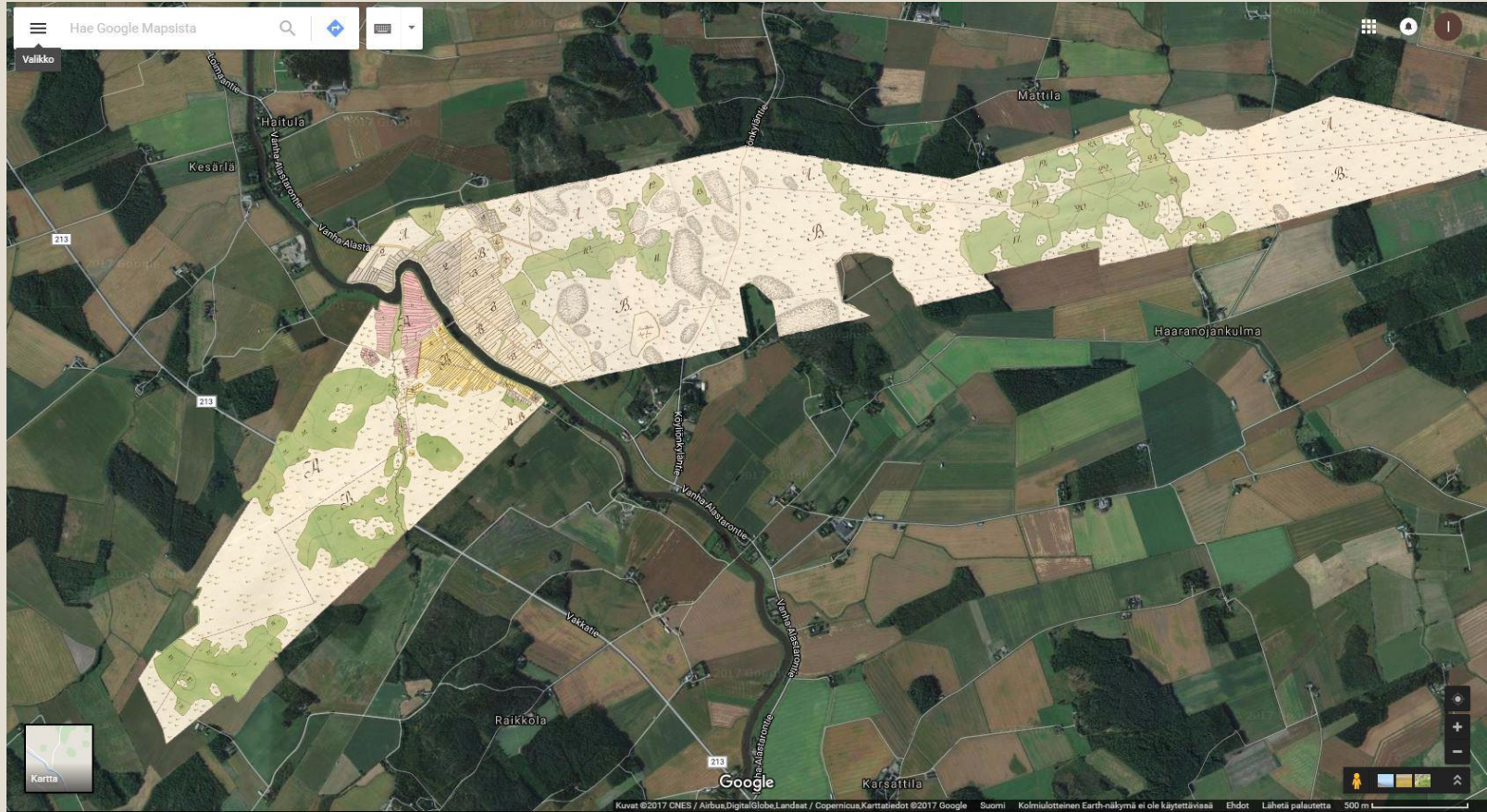
NIEMI

Kyläkeskiviikko 18.10.2017 (Levälä ja Niemi)

lina Wahlström
Suomen maatalousmuseo Sarka

aikaiset rajat nykykartalla

Kartta: Google Maps

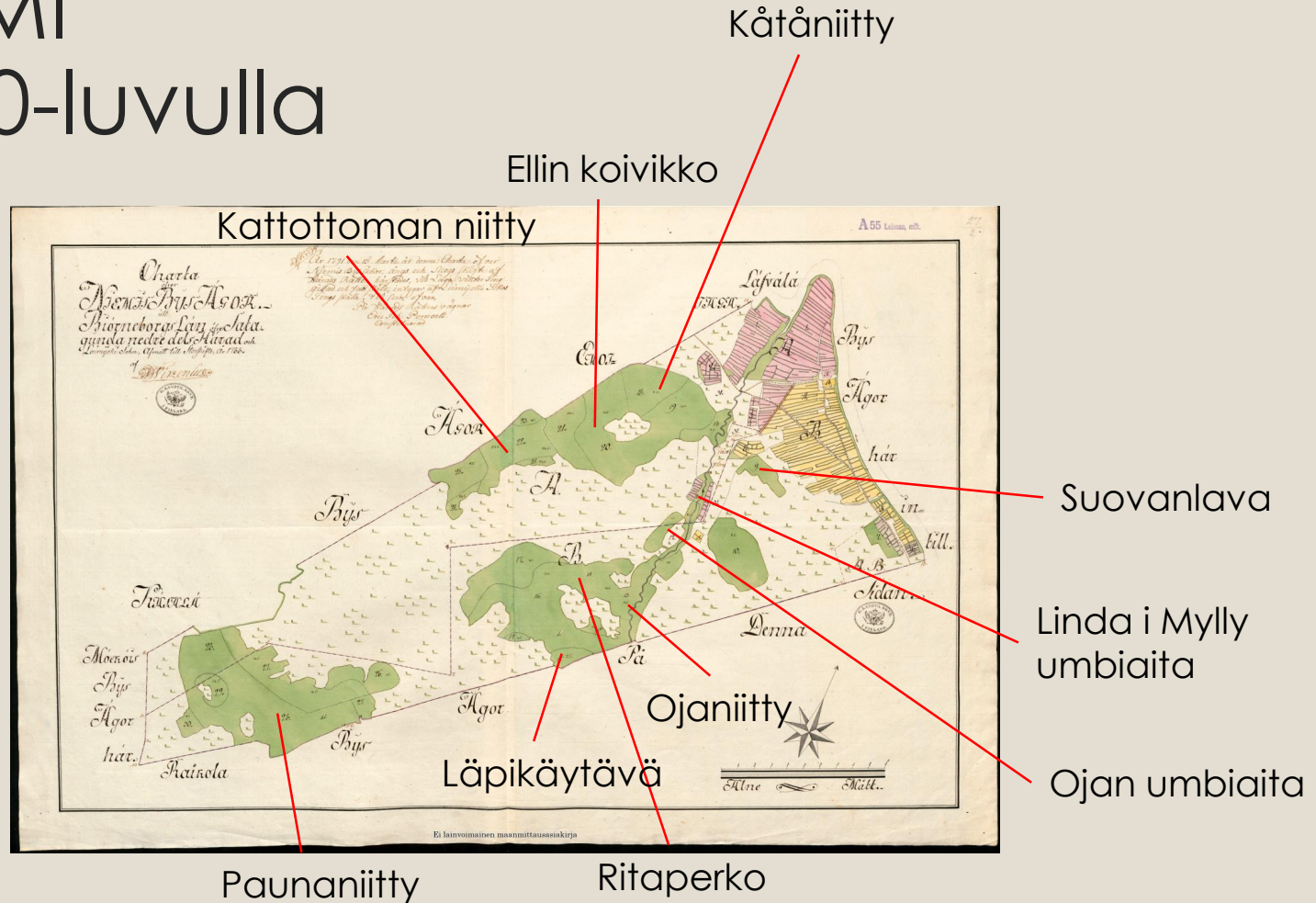
Kartat:

Google Maps ja Maanmittaushallituksen uudistusarkisto, Levälä; Isojako 1787-1787 (A55:25/1-3) ja Niemi; Isojako 1789-1789 (A55:27/1-3)

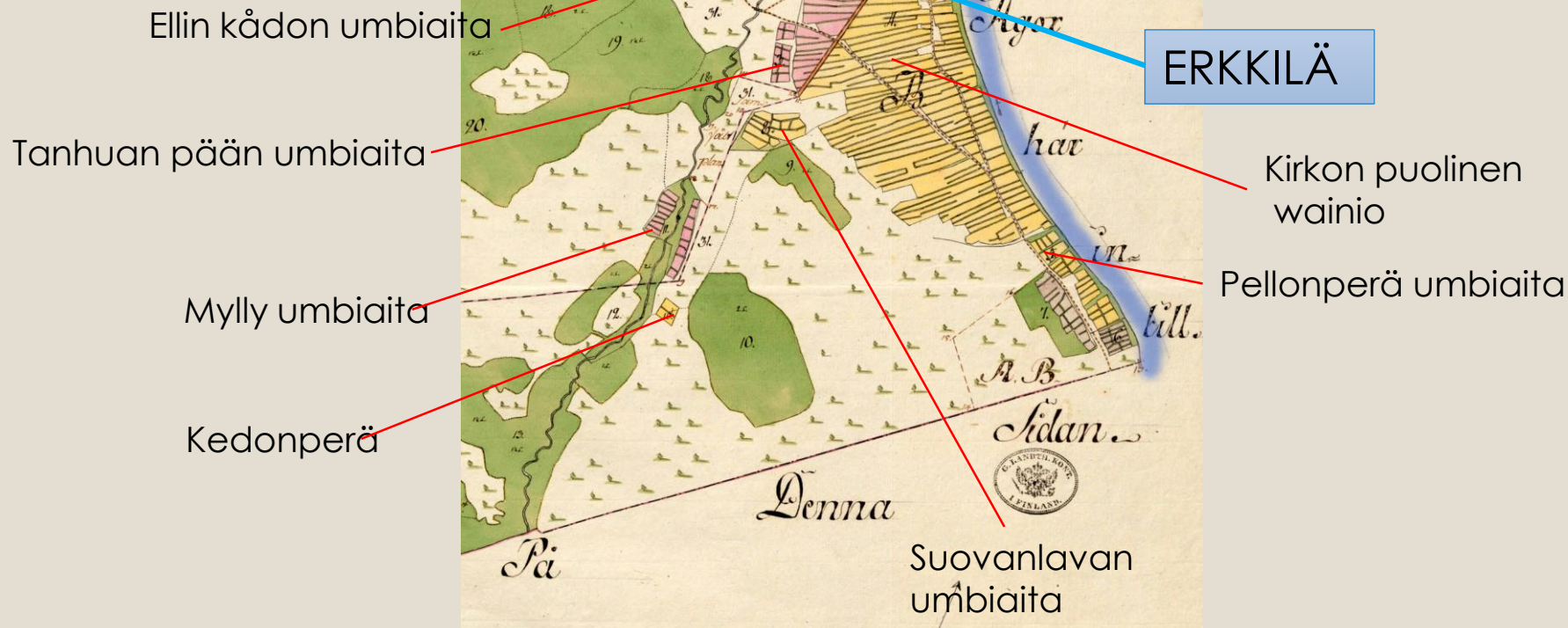
Talot

- Heikkilä
- Erkkilä

NIEMI 1780-luvulla

NIEMI 1780 -luvulla

Heikkilä

Varhaisia isäntiä

- 1554 Jören Olsson
- 1569 Nils Persson
- 1586 Mats Grelsson
- 1596 Juho Persson
- 1610 Jöran Marcusson
- 1647 Mats Matsson
- 1669 Johan Matsson
- 1682 Anders Johansson
- 1687 Henric Josefsson
- 1751 Erik Hindersson
- 1764 Thomas Hindersson
- 1781 Jacob Tomasson

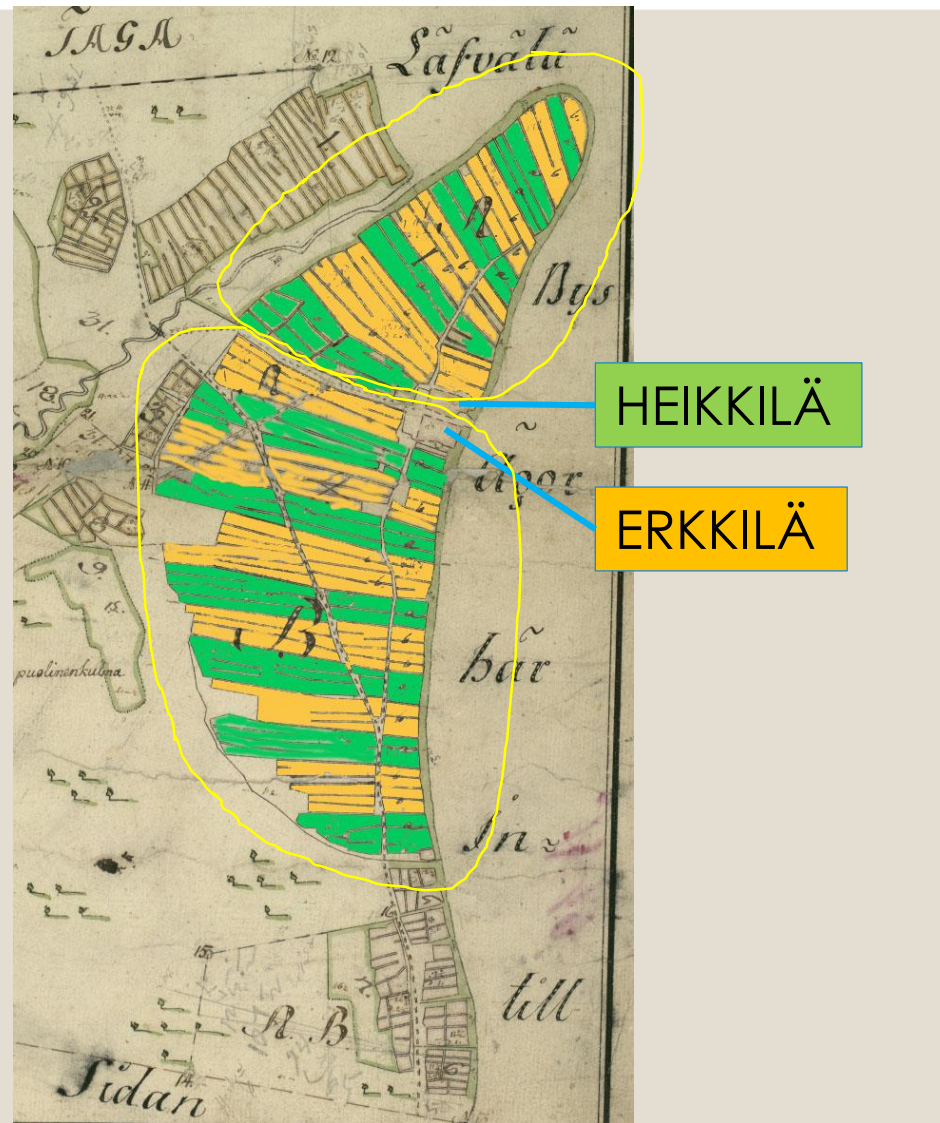
Erkkilä

Varhaisia isäntiä

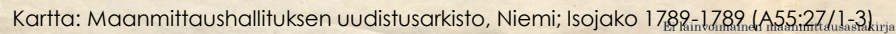
- 1544 Jakob Eskilsson
- 1582 Anders Jakobsson
- 1618 Jakob Jakobsson
- 1636 Eskil Påwelsson
- 1656 Jöran Mattsson
- 1684 Erik Jöransson
- 1776 Johan Mattsson
- 1725 Eriksson
- 1732 Erik Hindersson
- 1751 Anders Eriksson
- 1776 Johan Matsson

Sarkajako

- Kaksi vainiota (Niemi vainio ja Kirkon puolinen vainio) muodosti suurimman osan kylän pelloista
- Aidat vainioiden ympärillä
- Heikkilän sarat merkitty vihreällä, Erkkilän keltaisella

A 55 Leimaa, mlk.

TORPAT

Heikkilän torpat:

- ❖ Jakola 1798-1902
- ❖ Ojala 1883-1902

Erkkilällä ei torppia

1845

Sotamies-
tilusten
jako

1912

Isojaon
täydennys

Ala- ja Ylä-
Heikkilä

Heikkilä

Isäntiä

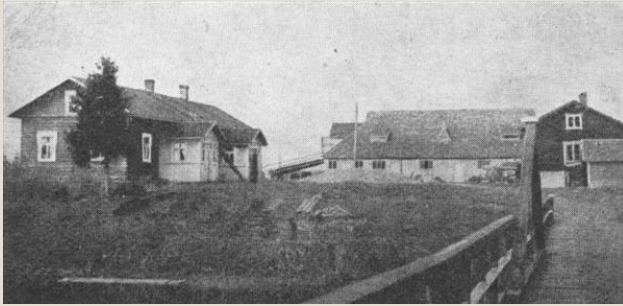
- 1798 Michel Henriksson
- 1831 Lazarus Henriksson
- 1859 Henrik Lazarusson
- 1873 Juha Joose Jaakonpoika
- 1886 Kaarle Vihtori Efraiminpoika
- 1893 Juha Kustaa Juhanpoika
- 1911 Wilhelm Nikolai Heikkilä (Ala-Heikkilä) ja Juho Emil Heikkilä (Yli-Heikkilä)
- 1935 Kalle Heikkilä (Yli-Heikkilä)
- 1943 Emil Einar Heikkilä (Yli-Heikkilä)
- 1944 Pentti Nikolai Heikkilä (Ala-Heikkilä)

Kuva: Suuri maatilakirja (1963)

Erkkilä

Isäntiä

Kuvat: Suomen maatilat (1932) ja Suuri maatilakirja (1963)

- 1792 Jakob Johansson
- 1810 Jakob Eriksson
- 1817 Jakob Jakobsson
- 1873 Juha Kustaa Kustaanpoika
- 1893 Matti Fredrik Matinpoika
- 1904 Juha Iso-Sutti
- 1917 Kustaa Viljam Knuutila
- 1937 Eino Olavi Knuutila

Levälä ja Niemi

Loimaan lehdessä julkaistu tiivistelmä esitelmästä

Levälä ja Niemi ovat pienet kylät toisiaan vastapäätä Loimijoen varrella. Molemmissa kylissä oli kaksi kantataloa: Niemessä Erkkilä ja Heikkilä, Levälässä Jussila ja Hurri.

Niemen kylä lieenee saanut nimensä Loimijoen mutkaan jäävän niemenkärjen mukaan. Kylätontti taloineen sijaitsi nykyisen Niementien sillan kohdalla. Erkkilä on yhä alkuperäisellä paikallaan, Heikkilä siirtyi ajan saatossa hieman ylemmäs jokirannasta ja jaettiin 1900-luvun alussa Yli- ja Ala-Heikkilään. Nykyiset Martintien ja Niementien linjat noudattelevat pitkälti kylän alueella jo aikoinaan ristenneitä kulkureittejä.

Isojako Niemen kylässä suoritettiin elokuusta 1877 lähtien yksituumaisesti ja nopeasti. Kylän kaikki viljelysmaa katsottiin saman arvoiseksi sillä erotuksella, että niemessä sijainnut maa kärsi keväisin tulvista ja siksi sen saavalle talolle eli Heikkilälle osoitettiin yhden tynnyrin-
alan verran ylimääräistä peltoa hyvityksenä mainitusta

ongelmasta. Isojaossa kumpikin talo sai kaikki maaomistuksensa yhtenä lohkona.

Jo vuonna 1631 oli mainittu, että Niemen metsävarat olivat heikot. Ne riittivät ainoastaan polttopuita ja laidunnusta varten. Ei siis ihme, että isojakopöytäkirjassa mainittiin erikseen, että ”3 riikintaalerin sakkojen sekä vahingon korvausten uhalla kielletään tästä päivästä lähtien mitään puutavaraa keräämästä toisen tulevalta lohkolta.”

Levälän kylä oli pinta-alaltaan Niemeä isompi, sen maat jatkuivat vielä hyvän matkaa Haaranojan taakse. Levälänkin talot sijaitsivat jokirannassa, nykyisen Niementien sillan kohdalta hieman Alastarolle päin. Jussila oli kylän ensimmäinen talo ja siitä erotettiin Hurri vuonna 1558. Aikojen saatossa Hurri siirtyi jokirannasta nykyiselle paikalleen, Jussilla tilana lakkasi 1800-luvun aikana.

Myös Levälässä vanhat kulkureitit löytyvät helposti nykyistä tiestöä tarkastelemalla. Jokivartta seurasi tie jo muinoin, nykyisin sitä kutsutaan Vanhaksi Alastaron-tieksi. Myös Köyliönkyläntie noudattelee vanhaa kulkureittiä.

Levälässä isojakoon ryhdyttiin hieman Niemeä aikaisemmin, lokakuussa 1781. Kylän isännät olivat ilmeisesti jo jonkin aikaa valmistautuneet isojakoon ja toimineet oletetun jakopäätöksen mukaisesti. Peltojen suhteen maanjaossa ei ilmennytäkään ongelmia vaan isännät olivat asiasta yksimielisiä. Jakoa oli määrä jatkaa niittyjen ja metsien osalta seuraavan vuoden kesäkuussa. Suunnitelmaa lykkäsi kuitenkin Kurittulan kylää vastaan ollut rajariita, joten niittyjen ja metsien jakoon päästiin vasta syyskuussa 1785.

Jos viljelysmaiden osalta jako oli ollutkin sujuva, tilanne osoittautui niittyjen ja metsien kohdalla aivan toisenlaiseksi. Hurrin isäntä esitti, että kylän pohjoisella puolella oleva kauan sitten palanut alue pitäisi katsoa

huonommaksi kuin muu metsämaa. Jussilan isäntä oli toista mieltä, koska kyseinen alue kasvoi jo hyvää koivumetsää. Lisäksi Jussila totesi, että kylän eteläpuolen metsäalue puolestaan oli karjan jäljiltä huonokuntoinen ja rajanriidan ajalta kurittulalaisten hakkuiden myötä kovia kokenut. Eikä ainoastaan kurittulalaisten vaan myös Hurrin toimesta, joka oli ottanut suurempaan ja pienempään tarpeeseensa siltä alueelta useiden vuosien ajan.

Hurri myös esitti, että Jussilan puolelle oli jäämässä merkittävät alat niityksi kelpaavaa maata. Jussilan mielestä tilanne oli aivan päinvastoin. Katselmus maastossa osoitti, että Jussila oli oikeassa sekä metsien että niittyjen kunnon ja laadun suhteen. Isännät eivät kuitenkaan päässeet yhteisymmärrykseen niitty- ja metsämaiden jaosta, joten riita ilmoitettiin maanjako-oikeudelle. Vasta marraskuussa 1791 suoritettiin isojakorajojen käynti ja kumpikin talo sai kaikki maanomistuksensa yhtenä lohkona.

Lähteitä

- Maanmittaushallituksen uudistusarkisto (digi.narc.fi)
- Maanmittaushallituksen arkisto
- Rippikirjat (www.sukuhistoria.fi)
- Asutuksen yleisluettelo (digi.narc.fi)
- Timo Verho: Loimaan talonpoikaissuvut 1540-1870
- Veikko Laakso: Suur-Loimaan historia I ja II
- Suomen maatilat ja Suuri maatilakirja (sukutilat.sarka.fi)
- Kirsi Laine: julkaisematon käsikirjoitus